

ब्रा(ब्रा)ह्मणक पुःकुत्सितार्थे कन् । क्लृप्तब्राह्मणे । ब्राह्मण-
कर्माग्युक्ता "एवमुक्तो ब्राह्मणः स्यादस्यो ब्राह्मणको भवेत्"
भा० शा० २७१ च० उक्तेः । ब्राह्मणेन जातिमात्रेण कायति
कै-क । २ ब्राह्मणमन्त्ररहिते विप्रवर्ग्ये । संशयात्
कन् । आयुधजीविब्राह्मणप्रधाने श्तेगे सि० कौ० ततः
कोपधत्वात् क् । ब्राह्मणकीय तत्सम्बन्धिनि नि० ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणकाम्या स्त्री इत० । विप्रेच्छायाम् उपचारात्
श्तद्विषये च "अष्टौ तान्यग्रजानि आपो मूत्रं फलं
पयः । इवित्राब्राह्मणकाम्या च गुरोर्वचनमौषधम्" पा० त० ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणचक्षुम् न० ब्राह्मणस्य सर्वांशप्रकाशकत्वात् चक्षु-
रिव । "श्रुतिमृतौ च विप्राणां चक्षुषी देवनिर्मिते ।
कायस्तत्त्वैकया ह्रीनो ह्याभ्यामन्वः प्रकीर्तितः" हरीतोक्ते
सर्वांशप्रकाशकत्वेन विप्रस्य चक्षुस्तन्मे वेदमृतिरूपे पदार्थे ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणचाण्डाल पु० ब्राह्मणचाण्डाल इव । शास्त्र-
निषिद्धकर्मकारिणि अपकृतब्राह्मणे मनुः ६ ८७ ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणजातीय पु० ब्राह्मणजाति+कार्थे वम्बुनि जा-
त्यत्वात् क् प्रकृतिनिर्दिष्टातिक्रमः । ब्राह्मजातियुक्ते

ब्रा(ब्रा)ह्मणजीविका स्त्री इत० । याजनाध्यापनप्रति-
पद्धरूपायां ब्राह्मणवृत्तौ "ब्राह्मणा ब्रह्मयोनिस्या ये स्व-
कर्मगत्यस्थिताः । ते सत्यगुपजीवेयुः षट् कर्माणि यथा-
क्रमम् । अध्यापनसध्ययनं यजनं याजनन्त्याः । दानं
प्रतिपद्यन्तश्चैव षट्कर्माण्यव्यग्रतः । धत्तान्तु कर्मण्यस्य-
त्रोणि कर्माणि जीविका । याजनाध्यापने चैव विशु-
द्धाश्च प्रतिपद्यन्तः" मनुः । ब्राह्मणवृत्तिरूपत्वात् स्त्री ।

ब्राह्मणता अव्य० ब्राह्मणाय देयम् त्वाच् । विप्राय देयमित्यर्थे

ब्रा(ब्रा)ह्मणप्रिय इत० । विष्णो "ब्रह्मतो ब्राह्मणप्रियः"
विष्णु स० । श्विप्रहिते लि० ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणब्रुव पु० ब्राह्मणं विप्रजातिमात्रतया स्वात्मानं ब्र-
वोति ब्रू-क ब्रा० न वक्ष्यादेशः । वेदतत्कर्महोने जाति-
मात्रोक्तौ विनि विप्रे "गर्भाधानादिमन्त्रैर्यो वेदोपनय-
नेन च । नाध्यापयति नाधीते स भवेद्ब्राह्मणब्रुवः"
व्यासस्य । "जातिमात्रोपजीवी च कासं स्याद् ब्राह्मण-
ब्रुवः । धर्मप्रवक्ता नृपतेर्न तु भूदः कथञ्चन" मनुः ।
"मममत्र ह्येष दानं द्विगुणं ब्राह्मणब्रुवे" मनुः ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणयज्ञ पु० ब्राह्मणमात्रकर्तृको यज्ञः शा० त० । विप्र-
मात्रकर्तृव्यो सौत्वास्योयज्ञे "ब्राह्मणयज्ञः सौत्वास्य-
द्विकामस्य" कात्या० श्रौ० १६११ "ब्राह्मणयज्ञं शलि-
यवैद्ययोर्निवृत्त्यर्थम् अद्विकामस्य ब्राह्मणस्य नेतरयोर्वर्ष-

योरिति सौत्वास्योति कर्मनामधेयम्" कर्कः । "तस्मादेव
ब्राह्मणयज्ञो यन् सौत्वास्यो" शत० ब्रा० १२ ६११ ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणयष्टि स्त्री इत० वा ङीप् । (वामनहाटी) श्व-
भेदे श्विप्रदण्डे च स्वार्ये क । अत्रैव अमरः ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणलक्षण न० इत० । विप्रस्यासाधारणे धर्मभेदे तस्य
वशिष्टेनोक्तं यथा "योगस्तपोदमोदानं सत्यं शौचं
दया श्रुतम् । विद्या विज्ञानमास्तिक्यमेतद्ब्राह्मणलक्षणम् ।
सर्वत्र दान्ताः श्रुतपूर्णकर्मा जितेन्द्रियाः प्राणिवहे नि-
वृत्ताः । प्रतिपद्ये सङ्गुचितायहस्तास्ते ब्राह्मणास्तार-
यितुं समर्थाः" ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणशस्त्र न० ब्राह्मणस्य शस्त्रमिव तत्कार्यकारि-
त्वात् । अभिचारादिमन्त्रोच्चारणात्मके विप्रवाक्ये "वाक्
शस्त्रं वै ब्राह्मणस्य तेन हन्याद्रीन् द्विजः" मनुः ।
"यस्मादभिचारमन्त्रोच्चारणात्मिका ब्राह्मणस्य वागेव शस्त्रं
शस्त्रसाध्यकार्यकारि" कुङ्कु० ।

ब्रा(ब्रा)ह्मणसम पु० इत० । "ब्रह्मगीजसत्पक्षो मन्त्र-
संस्कारवर्जितः । जातिमात्रापजीवी च स भवेद् ब्र-
ह्मणः समः" व्यासोक्ते क्रियारहिते विप्रे

ब्रा(ब्रा)ह्मणाच्छं सिन् पु० ब्राह्मणे मन्त्रेतरवेदभागे विहि-
तानि शस्त्राणि उपचारात् ब्रह्मणानि तानि शंसनि
द्वितीयायाथै पञ्चस्य पञ्चस्त्वानम् तस्याः "ब्राह्मणाच्छं सिन
उपसंख्यानम्" वात्ति० अनुक् । ब्रह्मरूपस्य ऋत्विजः
सहकारिणि ऋत्विग्भेदे अक्षावाकशब्दे ८५४०८ग्रम् ।
अत्र कश्चिद्विशेषोऽभिधीयते । ऋत्विजं मध्ये प्रधान-
भूतान् चतुर उक्ता कात्या० श्रौ० ७ १ ८६ १० । उक्तं यथा
"तत्पुरुषा इतरे यथावेदम्" सू० "इतरे द्वादशत्विजो
तेषामाद्यानां ब्रह्मादीनां चतुर्णां पुरुषाः आदेशकारि-
णोऽनुचराः सेयकाः यथावेदमिति ये यदेद्विहितस्य
कर्मणः कर्तारस्ते तत्पुरुषाः यथावेदमिति ये ब्रह्मपुरुषा
न ज्ञायन् इति तान् स्वयमेवाह" कर्कः "ब्रह्मणाच्छं-
स्यन्तीत्पोतारो ब्रह्मणः" सू० । प्रधानपुरुषवरणेन
तद्विश्वसित्वात्तेऽपि हता एव भवन्ति प्रधानपुरुषे कार्याः
निरासक्तोऽन्यत्र गते वा तदीयं कर्म तत्पुरुषैरेव कर्तव्यम्
नान्यपुरुषैरिति पुरुषाणामपि पूर्वपूर्वेण करणसमवे नो-
त्तरेण । तस्य भावः कर्म वा "होत्वाभ्यम्कः" पा० क् ।
ब्राह्मणाच्छं सीय तडावादे

ब्रा(ब्रा)ह्मणादि पु० भावे कर्माणि चार्थे वृजप्रत्ययनिमित्ते
शब्दगणे स च गणः "ब्राह्मण ब्राह्म माणव (सहैतोहस्य